

Aleš Janšta

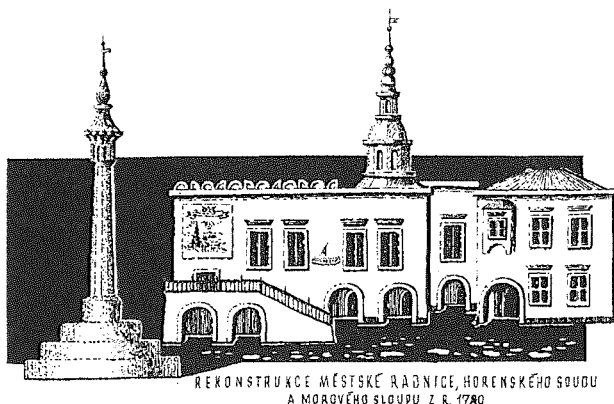
Masaryk a Hustopeče

Ve srovnání s obdobím I. republiky bylo za posledních 6 let vydáno jen několik publikací o našem prvním prezidentovi. To nenahradí velký dluh všem poválečným generacím v poznání a pochopení významu osobnosti T. G. Masaryka. Není to jen v rozhodujícím podílu na vytvoření nového, samostatného československého státu. Od počátku je tu snaha o uskutečnění vize moderní společnosti s demokratickými prvky. Nelze pominout ani jeho již tehdy vyhraněné názory na rasové a národnostní otázky, či podněty k morálnímu ozdravení národa jako celku. Oblast, která by byla zcela bez vlivu názoru tohoto významného muže, by se hledala jen obtížně. Smyslem této statě ale není výčet obecně známých skutečností, postojů a názorů. Jde tu spíše o zamýšlení a pochopení zdrojů, vlivů a prostředí, ve kterých se formovaly první myšlenky. K tomu směřuje tento materiál, který byl zveřejněn jen v časopisu „Hustopečský kraj“, ročníky 1927, 1928, a 1929. V poměrně úzkém okruhu občanů nejstarší hustopečské generace koloval přepis těchto článků od zatím neurčeného autora. Je předpoklad, že vznikl před rokem 1927 v Hustopečích, kde čerpal především z místních zdrojů informací. Jeho autorem by podle několika indicií mohl být přednosta berní správy Jaroslav Dvořák. Vzhledem k existující písemné pozůstalosti v okresním archivu v Mikulově bude možné po prostudování celého souboru toto autorství potvrdit nebo vyvrátit. Vlivem několika přepisů se do původního textu dostaly i poznatky z poválečného období od nejzjistitelných původců. Materiál bylo nutné upravit z mnoha důvodů. Mnohokrát se opakovala již sdělená fakta, byly uváděny podrobné a nepodstatné údaje o bývalých majitelích domů, ve kterých jmenované rodiny bydlely. Mnoho údajů bylo převzato z neuvedených zdrojů, ale také ze známých životopisů, rodokmenů a autobiografií. Některé údaje jsou konfrontovány se skutečnými fakty a omyly jsou napravnovány. Pro současného čtenáře byla nutná aktualizace údajů vzhledem k orientaci, doplnění poznámkami a odkazy. Celek je pak oživen obrazovým doprovodem. Původní sled strojopisu není dodržen, ale uspořádán do časově posloupných tematických celků.

Rod Kropáčků v Hustopečích

Kolem roku 1750 se do Hustopečí přistěhoval H. Kropáček, královopolský rodník. V první polovině 18. století pracoval v bývalém pivovaru kartuziánů v Brně. Manželka se jmenovala Anna a pocházela z Hustopečí. Měli syna Tomáše, který se narodil v roce 1758 a zemřel 1838. Ten se oženil s Teklou, dcerou Jana a Terezie Wurmových z Hustopečí. Z manželství vzešly tyto děti: Josef, narozený 1789, František /data neznáma/, Ondřej /data neznáma/, Jiří, narozený 1803, Ignác, narozený 1805 a Jan, narozený 1806. Tomáš Kropáček byl počátkem minulého století nájemcem obecního hostince v domě č. 1, což byla původní radnice s věží /obr. č. 1/. V I. patře se nacházely kanceláře, do kterých se chodilo po venkovních schodech z náměstí. V přízemí byl hostinec, který měl pronaját praděd prezidenta Masaryka. Tomáš Kropáček je v matrice titulován jako „Rathauspächter“, tedy nájemce hostince. Uváděný syn Tomáše Kropáčka, Josef, je tedy dědečkem Masaryka. Vyučil se řeznictví a ve 22 letech se oženil s Kateřinou, dcerou Josefa Ruprechta a jeho manželky Johanny, rozené Fridrichové z Hustopečí. Dle matriky bylo ženichovi 22 let a nevěstě 18. Porovnáním dat však přijdeme na historický doklad o tom, že si ženy již tehdy rády ubíraly na letech. Nevěstě bylo totiž také 22 let. Jistě si nepomyslela, že se na její „omlazení“ ještě přijde po tolika letech. Rodina Josefa Ruprechta bydlela v domě č. 216/32, který byl zbořen při stavbě budovy okresní politické správy v roce 1910. Podle dobové fotografie šlo o vel-

ký renezanční dům na náměstí /obr. č. 2/. Ruprecht, někdy uváděný i jako Ruprik, byl titulován jako Bürger, Schuldirektor a Thurnmeister /měšťan, ředitel školy a městský kapelník/. Manželství mladých Kropáčků bylo rovněž štědré na potomstvo. Jako první se narodila Terezie, budoucí matka Masaryka, po ní následovaly Tekla, Veronika, dvojčata Karel a Marie, Jan a Anna. Osudy všech nejsou známy, ale o Veronice víme, že se provdala za pekaře Františka Kosa. Byl to i obchodník, který do Hustopečů přišel kolem roku 1840 z Waltersdorfu v Rakousích. Manželé Kosovi si koupili v roce 1849 dům č. 56 v dnešní Dobrovského ulici /obr. č. 3/, nižší jednopatrový domek bez dvorku a zahrádky. V přízemí byl malý klenutý krámk s úzká chodba do světlíku s dřevěnými schody do I. patra. Tam byla světnička, kuchyň a komora. V kuchyňce s oknem do světlíku bydlel za svých studií Tomáš Masaryk. Finanční problémy Rakouska dolehly i na mladý pár Kropáčků. Josef v roce 1811 dostal od svého otce dům, ve kterém se narodila dcera Terezie a kde provozoval řeznictví. Drahota a špatné obchody je donutily v roce 1814 dům prodat a odstěhovat se do podnájmu. Nové místo v blízkosti pověstných dobytčích trhů pod Křížovým kopcem dávalo naději na lepší podmínky. Zřejmě se nespěšně, protože již

č.1 Rekonstrukce vzhledu původní radnice a horenského soudu

v roce 1819 bydlí rodina v domě č. 40 u mostu a následně v domě č. 239 v současné Nerudově ulici. V roce 1830 bydlí v domě č. 216 na Křížovém kopci, kde měli hostinec pro trhovce. Rok 1840 přináší nové stěhování do domu č. 364 v Brněnské ulici. Z počátečního prodeje domu a soustavného stěhování lze usoudit, že se jim nikde dobře nevedlo, a není divu, že to zkrátilo život i Josefu Kropáčkovi. Dne 12. října 1840 umírá na zápal plic ve věku 51 let.

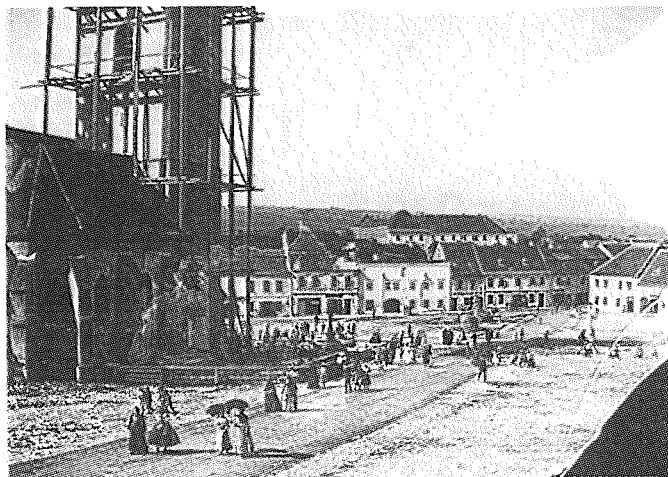
Terezie Kropáčková - Masaryková

Text německého křestního listu: P. Jan Homo, farář v Hustopečích pokřtil Terezii, manželskou dceru Josefa Kropáčka, zdejšího měšťana, a jeho manželky Kateřiny, rozené manželské dcery Josefa Ruprika /Ruprechta/, městského kapelníka zde. Terezie se narodila 4. srpna 1813 v Hustopečích v domě č. 293 /obr. č. 5/. Za kmotry u křtu byli František Gottlieb, zdejší měšťan, a Terezie Platichová, manželka Františka Platicha, doktora medicíny.

Jako měšťanská dcera získala i lepší vzdělání ve zdejší piaristické škole. Po smrti otce však nezbylo nejstarší dceři než jít do služby ve Vídni. Jistě to pro ni bylo krušné, ale léta ubíhala a naděje na provdání nebo jiné zaopatření nebyla. Sama si našla místo kuchařky, stejně jako později v Hodoníně. Tam se seznámila s Josefem Masarykem, svým budoucím manželem, který pracoval jako kočí u císařských statků. V roce 1849, kdy jí bylo 36 let a ženichovi 26, se provdala. Manželství bylo šťastné a bylo obdařeno pěti dětmi. Jako první se narodil 7. března 1850 v Hodoníně Tomáš. Druhý syn Jan se narodil 22. prosince 1851 rovněž v Hodoníně. Třetí Martin se narodil 11. listopadu 1852 v Mutěnicích a čtvrtý Ludvík 13. srpna 1854 opět v Hodoníně. O Janovi není známo prakticky nic a je předpoklad, že zemřel v dětství. Také o jediné dceři nejsou, mimo vzpomínku Tomáše, žádné zprávy, než že zemřela ještě jako dítě.

Matka Terezie je později, již prezidentem, charakterizována jako moudrá žena se znalostí světa a rozhodujícím vlivem na výchovu dětí. Otec rodiny Josef Masaryk byl sice jako panský kočí jen sluhou, ale v očích tehdejšího venkovského lidu byl již pánem a rodina požívala větší vážnost. Přesto vedli kočovný život, protože podle příkazů císařské vrchnosti se často stěhovali z jednoho dvora do druhého. Po Hodoníně to byly Mutěnice, za dva roky opět Hodonín, brzy nato Čejkovice, kde pobýli až do roku 1862. Poté se stěhovali zpět do Hodonína a ještě téhož roku do Čejče. Neodpovídá skutečnosti, že starého pana Masaryka omrzela stěhovavý život a odešel do služeb k soukromým majitelům. Z císařských služeb byl propuštěn a hrozil dokonce i soud pro údajnou spolupráci s Prusy. Podrobnější poznatky o celé záležitosti přinesly až studie archivu císařských statků v nedávné době /A. Verbík - Tajemná událost z roku 1866/. Nejdéle pobýli Masarykovi v Kloboukách, a to od roku 1870 do roku 1882. Poté se stěhují do Hrušovan, kde otec Masaryk vede hospodářství jako šafář. Jde o statek pronajatý hustopečským obchodníkem Habalem od majitele Gerharda ze Židlochovic.

Když bylo Terezii Masarykové 70 let a necítila se již zdráva, přiměla manžela, aby šli na odpočinek. Starý pan Masaryk k tomu svolil, ačkoliv byl ve svých 60 letech ještě v plné síle. Paní Terezie zřejmě vycítila blížící se konec svého života a chtěla ho dožít v rodném městě. Důvodem jí bylo i to, že jde za synem Ludvíkem, který v Hustopečích již žil a provozoval tiskárnu. S uspořádanými prostředky na zakoupení domu se v roce 1884 stěhují z Hrušovan do Hustopečí. Nejdříve bydlí v nájemním bytě v č. 109 u Bedřicha Kramáře v Herbenově ulici. Po krátké době se stěhují k synu Ludvíkovi do domu č. 243, kde byla zmíněná tiskárna. Paní Masaryková se vytouženému odpočinku dlouho netěšila. Již 22. dubna 1887 umírá na mrtvici ve věku 74 let. Ovdovělý manžel se pak stěhuje do zakoupeného domku č. 564 naproti tiskárně, což byl původně sklep s lisovnou /obr. č. 6/. Zde měl dožít Josef Masaryk svoje stáří, ale došlo opět k těžkostem. Syn Ludvík prodává tiskárnu a stěhuje se do Prahy, tím ustávají i finanční příspěvky a starému pánu se v jeho samotě nedaří nejlépe. Teprve když si postěžuje u prvorozeného syna, dojde k nápravě. Otci od té doby posílal příspěvek již profesor Ma-

č. 2 Dobová fotografie renezančního domu č. 216/32 (uprostřed)

saryk. Poslední stěhování Josefa Masaryka, kterému bylo samotnému v domě smutno, je opět nedaleko. Manželé Dvořákoví, kteří bydleli téměř naproti v domě č. 511, se ujímají osamocенého starce. U nich žil ještě 15 let a zemřel 25. září 1907 ve věku 84 let. Přežil tedy svoji ženu o celých 20 let. V nemoci, která trvala 9 měsíců, ho opatrovala paní Anna Dvořáková a ošetřoval okresní lékař MUDr. Podolier. Starý Masaryk byl v Hustopečích známou osobou. Pamětníci vzpomínali na silného, zdravého muže zavalité postavy, přímé a tvrdé povahy. Nosil plnovous, vpředu měl hlavu holou, vzadu na krku vlasy přistřiženy, tak jak to nosili Slováci. „Slovanské listy“ napsaly v č. 22., roč. 1907 o úmrtí: „Pohřeb měl prajednoduchý, jak vídáme u nejchudších lidí.“ Profesor Masaryk se dověděl o úmrtí teprve po návratu z Ameriky. Po vzniku samostatného státu dal již prezident Masaryk postavit rodičům pomník (obr. č. 7).

Rozpory a omyly

V životopisech T.G.M. od dr. Herbena, J. Doležala i v Pilnáčkově rodokmenu rodiny jsou rozdíly v uváděných počtech dětí manželů Masaryků. U některých je zcela vynechán Jan, u dalších zase dcera, kterou vzpomíná i sám prezident v autobiografii. Dr. Herben uvádí, že rodiče Terezie Kropáčkové přišli z Hané. Lidové noviny dokonce

v jednom článku o ní psaly jako o Hanačce, která se poněmčila v Hustopečích. Potomci rodu Kropáčků se od roku 1750 spřímili sňatky s německými rodinami Fridrichu, Wurmů a Ruprechtů natolik, že z českého původu mnoho nezůstalo. Sama Terezie Kropáčková se psala někdy Kropatschek, či Kropaček i Kropaczek. V dodatečně dokazovaném ryze českém původu našeho prvního prezidenta je třeba respektovat realitu. Sám prezident Masaryk otevřeně řekl, že matka byla Němka a že mu to pomohlo i v prvních krocích v hustopečské realce.

Omylem u dr. Herbena je i údaj o tom, že Masaryk bydlel u svého strýce Slováka z Cáhnova. Strýc se jmenoval František Kos a přišel z Waltersdorfu v Dolních Rakousích. Pravděpodobně byl poněmčen, protože i jeho otec Martin Kos byl domkařem ve Waltersdorfu. Chybný údaj je o stěhování rodičů do Hustopečí z Klobouk, bylo to, jak v textu uvedeno, z Hrušovan.

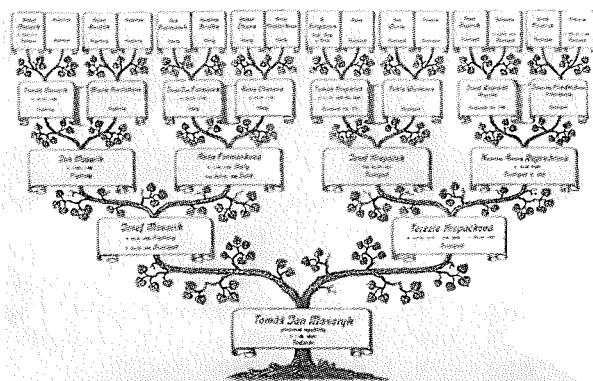
č. 3 Původní deska na domě č. 56/7 z roku 1928. Druhá strana v roce 1947

Tomáš Masaryk

Snahou Terezie Masarykové bylo od počátku dát syna Tomáše na studie. Když vychodil v roce 1861 obecnou školu v Čejkovicích, byl poslán na přání své matky na studie do Hustopečí. Jeho otec musel napřed podat žádost milostivé vrchnosti, aby jeho syn vůbec mohl studovat. Ještě 13 let po zrušení roboty se prakticky na císařských statcích udrželo poddanství a nevolnictví. Důvodem volby Hustopečí bylo pro matku známé prostředí a měla tu také sestru Veroniku, provdanou za pekaře Kosa. Studenta Tomáše vzala na byt jeho teta a výměnou u Masaryků byla dcera Kosových. Matka posílala týdně Tomášovi z Čejkovic pecen chleba a zlatku, často je přivezla i sama. Z toho musel Tomáš velmi skrovně žít, i když teta nesporně přilepšovala. Ze vzpomínek je známo, že se občas najedl u rodičů spolužáka Josefa Pruska. Z jiné informace se dovíme, že chodil za bratrem Martinem, který se zde učil u obchodníka Slawika, později

starosty města. Při návštěvě dostal vždy hrnek kávy a buchtu. Pobyt u strýce Kosa potvrdil později i sám Masaryk a vybavil si světničku, kde sedával a začínal svoje skutečná studia. Ve své autobiografii, kterou připojil v roce 1876 ke své žádosti o připuštění k doktorským zkouškám, to rovněž vzpomíná: „Na památku ze své studentské světničky jsem si vyprosil od svého učitele knížku, kterou jsem se naučil z paměti. Byla to fyziognomie ve smyslu Lavaterově.“ O vlastních studiích opět citace z autobiografie: „V realce, poněvadž byla řeč německá, musel jsem se skoro všemu naučit z paměti, což ostatně pro moji paměť, jakož i pro výcvik v mluvení, nebylo bez blahodárného účinku. Po celou dobu jsem se s nikým nesbližoval, zachoval jsem se tak před mravní úhonou, které propadli mnozí moji spolužáci. Ta fyziognomie byla jedinou mojí zábavou v cizině - bez lásky“.

Ve školním roce 1861-1862 je zapsán jako Msařík Tomáš, jedenáctiletý, rodem z Čejkovic /a ne z Hodonína/, otec uváděn jako „hospodářský dráb“.

č. 4 Rodokmen Tomáše Masaryka

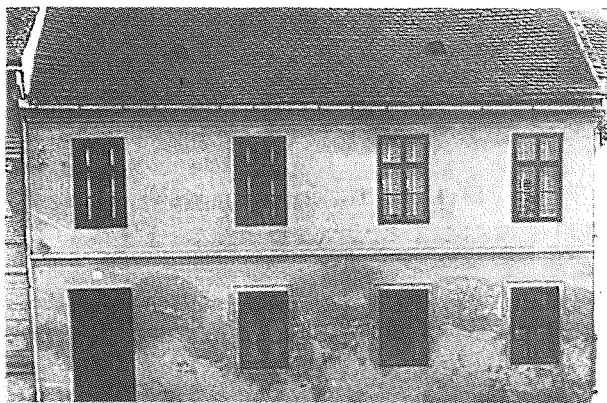
u otce doplněno, že je drábem v Hodoníně a rodiště opět omylem Čejkovice. I jméno Msařík místo Masaryk zůstalo, protože chyběl křestní list z Hodonína (obr. č. 4).

Tomáš byl v prvním ročníku mezi 28 žáky čtvrtým v pořadí prospěchu za první pololetí. Ve druhém pololetí mezi 27 již druhým. Ve druhém ročníku je nápadně málo studentů, jen devět, a pořadí není uváděno. Za připomenutí stojí jména bydlíště Masarykových spolužáků:

Jan Bayer z Klobouk, František Brandejs z Městku, Karel Heckl ze Šakvic, Richard Heřmanský z Velkých Hostěrádek, Jan Kodítek z Hustopečí, Samuel Kollek z Dambořic, Karel Lutter z Uherského Sv. Jury, Jan Matyáška z Uher. Unína, Jan Mikyska z Brodku, Ignác Pátek z Hustopečí, Vincenc Pelzl z Hustopečí, Leopold Prillisauer z Mikulčic, František a Josef Pruska, oba z Hustopečí, Jan Rieger z Břeclavi, Jindřich Rösner z Klobouk, František Stávek z Čejkovic, Evžen Stražil z Hovorán, František Svoboda z Měnína, František a Martin Schlor z Velkých Starvic, Gustav Scholda, Karel Schrom, František Turek, Antonín Urban a Jan Zemánek, všichni z Hustopečí. Ve druhém ročníku zbyli jen Brandejs, Heřmanský, Rösner, Stražil, oba Schlorové a Schrom. Podle rodiště a bydlíště rodičů to byli většínou domorodí Slovinci. Také ovšem měšťanství synkové ze zámožnějších rodin, vychováni v kastovníctví a rodové tradici. Masaryk jako syn obyčejného drába nebyl mezi nimi oblíben. Spolužáci se mu vyhýbali a on se vyhýbal jim.

Mnohem později, ze dne 24. 2. 1911, uveřejnil Masaryk v Besedách Času pod šifrou T. G. jeden z mála obrázků, v nichž zábavnou formou vzpomíná studentských dob. Byl to článek „Náš pan Fixl“, zahrocený proti antisemitům. Masaryk se zpovídá, jak sám byl od mládí veden k antisemitismu a jak právě v realce v Hustopečích byl jeho odpor k židům zviklán. Spolužákem mu byl Samuel Kollek, židovský synek z Dambořic. Od spolužáků přehlížený, a proto ke stejně odstrkovanému Masarykovi přátelsky přilnul. Při výletě na Pálavské kopce se zdrželi na svačině v Dunajovicích. Studenti i profesori se dobře bavili popíjením a kouřením, ale začali postrádat studenta Kollka. Našli ho za vraty s řemínky na čele při modlitbě. Pro spolužáky to bylo samozřejmě znovu terčem posměchu a škádlení. Pro Masaryka, jak sám řekl, to byla zásadní změna v dosavadním názoru. Stojí za připomenutí, že dnes jeho naprosto samozřejmé názory mu tehdejší česká veřejnost vytýkala a jeho češství a vlastenectví i vztah k židům uváděla v pochybnost.

Další životní cesta Tomáše Masaryka se odvíjela již mimo Hustopeče a je dobře známa. Naposled prodléval Tomáš Masaryk v Hustopečích delší dobu o prázdninách v roce 1876 a od té doby již jen zřídka na návštěvě rodičů. Po smrti matky to bylo pouze několikrát, a to vždy na jeden či dva dny. Při svých návštěvách se stýkal s berním úředníkem Řehořem Gregorem, spolužákem, otcem pozdějšího starosty. Úplně poslední

č. 5 Fotografie domu č. 293/17, rodný dům Terezie Kropáčkové, Masarykovy matky

návštěva Masaryka, již prezidenta ČSR, byla dne 19. 6. 1924. Bylo to v rámci druhého zájezdu na Moravu. Celý průběh cesty tehdy sledovaly Lidové noviny a pak vydaly ve sborníku článků pod názvem „Prezident mezi svými“. Předmluvu napsal Rudolf Těsnohlídek. Z popisu atmosféry slavnostního uvítání stojí za připomenutí slova prezidenta. Na uvítání starosty Gregora odpověděl: „Pane starosto! Děkuji vám a všemu občanstvu za milé uvítání. Těší mě, že mne pokládáte za svého. Zajistě na potřeby města a okolí nezapomínám.“ Potom pokračoval německy. „Těším se upřímně, že jsem mohl dnes navštívit město Hustopeč. Právem jste vzpomněl mých příbuzenských a přátelských vztahů, které mám k městu. Moje matka se zde narodila a jí děkuji snad za nejdůležitější popudy k mému pozdějšímu a mravnímu životu. Já sám mám zajistě mnoho osobních vztahů k Hustopeči. Jestliže se nemýlím, znal jsem také vašeho děda i jeho choť a také vaše rodiče. Stará hustopečská reálka poskytla mně první začátek vyššího školního vzdělání. Ale já jsem v Hustopeči učinil též důležité životní zkušenosti. Především naučil jsem si vážit práce u svého strýce, u kterého jsem prožil dva roky. Dále učinil jsem zde první pozorování o míšení národností. Mám radost z vašeho ujištění, že oba národní kmeny zde soupeří v mírumilovné součinnosti, a buďte ujisti, že sleduji se zájmem národní a kulturní rozvoj německých menšin, že práva menšiny na rovnoprávnost a úplný národní vývoj uznávám a že toho dbám“.

Ke slovům, že na město nezapomíná, lze doložit: T. G. Masaryk přispěl na zvony chrámu sv. Václava částkou 23.000,- Kčs. Nápisy byly na zvonech latinské, aby se nikdo necítil dotčen - Auspicenses - Hustopečenses.

Na zvon pro evangelický sbor to byla částka 5.000,- Kčs.

Rozpory a omyly

V některých publikacích se mylně uvádělo, že Masaryk studoval na německé nižší reálce. Tato škola byla zřízena v roce 1870, tedy až po ukončení činnosti piaristické školy v roce 1866. V popisu příhody s židovským studentem ho dr. Herben uvádí jako Leopolda P. Měl to být patrně Leopold Prillisauer, to je ovšem omyl, protože to byl katolík a je pochován v Hustopečích na hřbitově. Jediný žid mezi Masarykovými spolužáky byl tehdy Samuel Kollek z Dambořic. Sám Masaryk uvedl, že jméno zapomněl, ale že tam bylo nějaké „S“.

K dalším údajům dr. Herbena ke studiu v Brně: „Překvapuje, že jako gymnazista se 16letý Masaryk projevil docela pevně Čechem, byl ve třídě vůdcem české strany.“ Naproti tomu Masaryk ve své autobiografii uvádí toto: „S kolegy jsem se vůbec nezabýval pamětliv jsa věty, že příliš mnozí se starají o cizí záležitosti nezkoumajíce vlastního ledví.“ V roce 1865 byl Masaryk přijat do druhé třídy německého gymnázia v Brně. Čes-

ké gymnázium v Brně tehdy ještě nebylo. První české, správně slovanské gymnázium se otevřelo teprve po pruské válce v roce 1867. Píše o tom spolužák Masarykův Josef Lavický, bývalý ředitel školy v Tišnově: „Ve školním roce 1866 - 1867 jsem přestoupil z mikulovského gymnázia, kde jsem byl na „Wechsel“ (výměnu), na brněnské gymnázium. Zde jsem byl spolužákem Masaryka a také hustopečského Řehoře Gregora. V roce 1867 se otevřelo nižší slovanské gymnázium a tu bez dlouhého rozmýšlení, s trikolorou a poděbradkou jsem přestoupil. Na německém gymnázium nás bylo 15 Čechů a jeden Polák. Rádi jsme se viděli a mluvili o přestávkách česky, ale nehlučně. Masaryk nepřestoupil, vodíval chorého spolužáka Le Monniera, syna policejního ředitele, do školy.“ Masaryk ve své autobiografii píše: „V Brně vstoupil jsem do druhé třídy německého gymnázia s hotovostí 70 Kr (krejcarů) v kapse, které mi zbyly, když jsem si pořídil nejnnutnější knihy a potřeby. Prvního půl roku jsem prožil v nevýslovné bídě. Ku konci běhu jsem byl první ve třídě a od té doby se mi vedlo dobře. Na doporučení svého profesora matematiky dostal jsem se do domu policejního ředitele Le Monniera. Tomu ušlechtilému muži vděčím za pozdější vzdělání své povahy.“ Doučování chorého syna a doprovod do školy byl důvodem, proč T. G. M. zůstal na německém gymnázium.

Ludvík Masaryk

Nejmladší syn manželů Masarykových se vyučil v Brně knihtiskařem. Po osmileté vojenské službě vydával v Brně loajální vojenský časopis „Vojenské listy“. Časopis zanikl, když Ludvík musel narukovat při okupaci Bosny. Po návratu z vojny byl bez místa a zdržoval se u rodičů v Kloboukách. Na vysvědčení o zachovalosti ze 5. 7. 1880

č. 6 Fotografie domu č. 564 zakoupeného pro rodiče Masarykovy

č. 1164 se píše Masarík, ač se všude podepisuje Louis Masaryk. 16. 2. 1880 si podal žádost na c. k. okresní hejtmanství v Hustopečích o získání tiskařské koncese. Šlo o bývalou Munstrovu tiskárnu, jejíž majitel pozbýl koncesi pro podvod. Po přestěhování do Hustopečí bydlel zpočátku v domě č. 257, kde měl v přízemí pronajatou místnost za 100 zlatých ročně. Dnes již zbořený dům, tzv. „profesorák“, byl v Herbenově ulici. Po koupi objektu č. 423, rovněž v Herbenově ulici tu zřizuje tiskárnu. Do tohoto domu se později stěhují i rodiče.

Od 1. 1. 1885 do 30. 6. 1888 vydává místní týdeník „Auspitzer Wochenblatt“. Tiskne zde také prof. Masarykem založený časopis „Athenaeum“, ve kterém se vedl pověstný boj o Rukopisy. S rodinou Masaryků se v té době přátelí český malíř Hanuš Schweiger, autor portrétů rodičů Masarykových. Ludvík se podílel i na veřejném životě organizováním živnostníků a dostal se tak i do městského výboru. Smýšlením byl spíše sociální demokrat, přítel utlačенého lidu, ale národnostně vlažný. V německém hustopečském týdeníku se také o místních Čechích nikdy nepsalo. V roce 1889 končí Ludvíkovo působení v Hustopečích. Tiskárnu prodává Wilhelmu Seidlovi a stěhuje se do Prahy. Oznámení o převodu koncese na nové místo a majitele píše okresnímu hejtmánovi poprvé v češtině. Samotný objekt tiskárny prodává A. Koschatzkému, který zde zřídil hostinec zvaný „Austria“. Poslední informace o Ludvíkovi ve vztahu k Hustopečím je z roku 1908, kdy se ucházel o pronájem Národního domu, který však nezískal.

Rozpory a omyly

V „Jihomoravském hraničáři“ se uvádělo, že Ludvík Masaryk pracoval v Hustopečích pro českou věc. Názor vznikl patrně ze skutečnosti, že Ludvík organizoval živnostníky, ovšem Němce i Čechy. Nešlo tu o národní probuzení, ale spíše o posílení sebevědomí drobného řemeslníka a živnostníka.

Dr. Herben uvádí v souvislosti s dědictvím 60 000 zlatých po synovi brněnského továrníka Flesche (spolužák Tomáše Masaryka): „Profesor Masaryk koupil Ludvíkovi dům a zařídil tiskárnu.“ Podle místních údajů koupil Ludvík Masaryk dům již 18. 6. 1884, kdežto dědictví získali po odkladech až v roce 1885. Případá tu v úvahu spíše výpomoc z úspor Masaryků pro bydlení v Hustopečích. Je ovšem možné, že později zakoupený dům pro ovdovělého otce byl již z těchto peněz.

č. 7 Dobová fotografie hrobu rodičů při návštěvě prezidenta v Hustopečích

č. 8 Dobová fotografie z návštěvy T. G. Masaryka, prezidenta ČSR, v Hustopečích z 19. června 1924